

Mentenanță sigură – Lucrători în deplină securitate

Definiție

Mentenanța echipamentelor, instalațiilor, clădirilor sau a mijloacelor de transport cuprinde măsuri tehnice, administrative sau de management care au ca scop menținerea sau readucerea acestora într-o stare în care își pot îndeplini funcția necesară⁽¹⁾, protejându-le împotriva defectării sau deteriorării. Mentenanța cuprinde următoarele activități:

- inspecție,
- testare,
- măsurători,
- înlocuire,
- reglare,
- reparare,
- detectarea defectiunilor,
- înlocuirea pieselor,
- asistență tehnică.

O activitate frecventă care îi expune pe lucrători la riscuri diverse

La fiecare loc de muncă și în toate sectoarele industriale se efectuează lucrări de mentenanță. Acestea fac parte din sarcinile zilnice ale majorității lucrătorilor, nu doar ale tehnicienilor sau inginerilor de mentenanță. Lucrătorii care efectuează activități de mentenanță pot fi expuși riscului de:

- afecțiuni musculo-scheletice (AMS), atunci când îndeplinesc sarcini care impun aplecări și poziții incomode, uneori în condiții de mediu dificile (de exemplu, frig);
- probleme respiratorii legate de expunerea la azbest – în activitățile de mentenanță a clădirilor sau a instalațiilor industriale vechi;
- boli de piele și respiratorii cauzate de contactul cu substanțe periculoase – grăsimi, solvenți, substanțe corosive și pulberi, inclusiv pulberi de lemn cancerigene;
- asfixiere în spații închise;
- boli cauzate de expunerea la riscuri biologice – hepatita A, legionella.

Lucrătorii sunt, de asemenea, expuși la numeroase tipuri de riscuri de accidentare, printre care căderi sau loviri provocate de o componentă a unui utilaj.

Activitățile de mentenanță variază de la intervenții minore, precum înlocuirea unui bec sau a tușului unei imprimante, până la intervenții majore, precum inspecția periodică a unei centrale electrice.

(1) Association Française de Normalisation, *Terminologie de la maintenance. Norme NF-EN 13306, X 60-319*, AFNOR, Saint-Denis La Plaine, iunie 2001.

Impactul mentenanței asupra securității și sănătății în muncă

Indiferent dacă sarcina este minimă sau importantă, aceasta poate avea un impact serios asupra securității și sănătății, nu numai pentru lucrătorii care o efectuează, ci și pentru ceilalți, astfel cum se arată în următoarele exemple:

- în timpul procesului de mentenanță poate avea loc un accident/o vătămare – lucrătorii care efectuează mentenanța unui utilaj se pot răni în cazul în care utilajul este pus în funcțiune accidental, pot fi expuși radiațiilor sau substanțelor periculoase, pot fi loviți de o componentă mobilă a utilajului sau pot fi expuși riscului apariției AMS;
- lucrările necorespunzătoare de mentenanță pot cauza probleme de securitate – utilizarea unor piese de schimb neadecvate pentru înlocuiri sau reparații poate cauza vătămări și accidente grave ale lucrătorilor, precum și deteriorarea echipamentului;
- neefectuarea lucrărilor de mentenanță poate cauza nu numai reducerea duratei de viață a echipamentelor sau clădirilor, dar și accidente – de exemplu, deteriorarea neremediată a pardoselii unui depozit poate cauza un accident în care este implicat un motostivuitor, cu vătămarea șoferului, a persoanelor din jur și, în același timp, deteriorarea mărfurilor transportate.

Cinci reguli de bază pentru securitatea lucrărilor de mentenanță

Mentenanța este un proces care începe înainte de sarcina propriu-zisă și se încheie după ce lucrarea este verificată și aprobată, iar documentația sarcinii respective este finalizată. Participarea lucrătorilor și/sau a reprezentanților acestora în toate etapele și aspectele acestui proces sporește nu doar siguranța procesului, ci și calitatea lucrării.

Cele cinci reguli de bază pentru securitatea lucrărilor de mentenanță sunt expuse pe larg în cele ce urmează.

Planificarea mentenanței

Angajatorul trebuie să efectueze o evaluare a riscurilor activității de mentenanță și să implice lucrătorii în acest proces. Trebuie avute în vedere următoarele puncte:

- amplexarea sarcinii de muncă: ce trebuie făcut, cât timp este necesar pentru efectuarea sarcinii, cum vor fi afectați alți lucrători și alte activități la locul de muncă;
- identificarea pericolelor: de exemplu, curentul electric, expunerea la substanțe periculoase, prezența prafului/ azbestului în aer, spații închise, părți mobile ale mașinilor, căderi de la o anumită înălțime sau printr-un anumit spațiu, obiecte grele care trebuie mutate, piese la care se ajunge cu dificultate sau la care accesul este îngreunat;
- de ce este nevoie pentru activitate: competențe și număr de lucrători care să îndeplinească sarcina, persoane implicate, rolul fiecărei persoane în parte (responsabilități pentru contactele cu lucrătorii contractanților sau ai angajatorului gazdă, gestionarea sarcinilor, persoana căreia i se raportează eventualele probleme), uneltele care trebuie utilizate, echipamentul individual de protecție (EIP) și alte măsuri pentru protejarea angajaților (de exemplu schele, echipament de monitorizare) care pot fi necesare;
- accesul în siguranță la zona de lucru și căi de ieșire (rapidă);
- formarea/informarea care trebuie oferite lucrătorilor care participă la îndeplinirea sarcinii de muncă, precum și celor care lucrează în apropierea lor, cu privire la sarcină (pentru garantarea competenței lucrătorilor și securității acestora), „ierarhie” și toate procedurile care vor fi utilizate pe parcursul activității, inclusiv raportarea problemelor. Acest aspect este deosebit de important în cazul în care lucrările de mentenanță sunt efectuate de subcontractanți.

Lucrătorii trebuie să fie implicați încă din etapa de planificare – aceștia pot identifica pericolele și cele mai eficiente modalități de contracarare a acestora. Constatările și concluziile evaluării riscurilor din etapa de planificare trebuie comunicate lucrătorilor care participă la lucrările de mentenanță, precum și altor lucrători care ar putea fi afectați. Implicarea lucrătorilor, inclusiv a subcontractanților, în instruire și familiarizarea acestora cu procedurile stabilite sunt elemente foarte importante în asigurarea securității acestora.

Lucrul într-un mediu de muncă sigur

Procedurile elaborate în etapa de planificare, plecând de la evaluarea riscurilor, trebuie puse în aplicare. De exemplu, trebuie oprită alimentarea cu energie a echipamentului la care urmează să se lucreze și trebuie să se utilizeze sistemul de blocare asupra căruia s-a convenit. Trebuie să se atașeze indicatorul de avertizare – cu data și ora blocării, precum și numele persoanei autorizate să îndepărteze dispozitivul de blocare. Astfel, siguranța lucrătorului care efectuează lucrările de mentenanță la utilajul respectiv nu va fi pusă în pericol prin pornirea accidentală a utilajului de către orice persoană, care ar putea, de asemenea, să fie vătămată, dacă utilajul nu funcționează corespunzător (de exemplu, dacă au fost îndepărtați protectorii). Lucrătorii trebuie să verifice dacă există o cale sigură de intrare și ieșire în/din zona de lucru, în conformitate cu planul de lucru.

Utilizarea echipamentului adecvat

Lucrătorii care efectuează lucrări de mentenanță trebuie să dispună de unelte și echipamentele adecvate, care pot fi diferite de cele utilizate în mod normal. Aceștia pot lucra în zone care nu sunt puncte de lucru obișnuite și pot fi expuși multor pericole. Prin urmare, lucrătorii trebuie să fie dotați și cu un EIP adecvat. De exemplu, lucrătorii care curăță sau înlocuiesc filtrele ventilatoarelor de extracție pot fi expuși unor concentrații de praf mult mai mari decât cele normale pentru locul de muncă respectiv. Accesul la aceste filtre, amplasate frecvent în zona acoperișului, trebuie să fie, de asemenea, securizat. Trebuie puse la dispoziție și utilizate uneltele necesare pentru această activitate și EIP-ul identificat în faza de planificare și în evaluarea riscurilor (împreună cu instrucțiunile de utilizare, dacă este cazul).

Practicile sigure de lucru elaborate în etapa de planificare trebuie respectate

Planul de lucru trebuie respectat chiar și atunci când lucrătorii se află sub presiunea timpului: eliminarea unor etape poate avea costuri importante și poate cauza accidente, vătămări sau daune materiale. În caz că se întâmplă ceva neașteptat, poate fi necesară notificarea supraveghetorilor și/sau consultarea altor specialiști. De reținut faptul că depășirea propriilor capacități și competențe poate avea drept rezultat un accident foarte grav.

Lucrarea trebuie verificată

Pentru a se asigura că sarcina a fost îndeplinită, se verifică dacă starea de funcționare a obiectului supus mentenanței este sigură și toate deșeurile generate au fost eliminate. După verificarea acestor aspecte și stabilirea siguranței lor, sarcina poate fi aprobată, dispozitivele de blocare pot fi îndepărtate, iar supraveghetorii și ceilalți lucrători avertizați. Ultimul pas este completarea unui raport care trebuie transmis conducerii, în care se descrie activitatea efectuată, inclusiv observațiile privind dificultățile întâlnite și recomandările pentru îmbunătățire. În mod ideal, acest aspect ar trebui discutat și în cadrul unei ședințe cu personalul, în care lucrătorii implicați în proces, precum și cei care lucrează în apropierea acestora, pot exprima observații cu privire la activitate și pot prezenta sugestii adecvate pentru îmbunătățirea procesului.

Activitățile de mentenanță pot antrena un risc pentru lucrători, însă neefectuarea acestora poate antrena riscuri grave, pentru mai mulți lucrători.

De reținut: atunci când efectuați lucrări de mentenanță, sănătatea și securitatea dumneavoastră – precum și sănătatea și securitatea colegilor dumneavoastră – depind de calitatea muncii dumneavoastră.

Informații suplimentare

Această fișă informativă a fost elaborată pentru a sprijini campania europeană 2010-2011 privind securitatea lucrărilor de mentenanță. Alte fișe informative din această serie și mai multe informații despre acest subiect sunt disponibile la: <http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>
Această resursă este dezvoltată și actualizată permanent.

Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao, SPANIA
Tel. +34 944794360 • Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă. Reproducerea este permisă cu condiția menționării sursei. Printed in Belgium, 2010

